

Danskernes rygevaner 1988-1993

En opfølgning af tidligere befolkningsundersøgelser

ORIGINAL MEDDELELSE

Poul Ebbe Nielsen &
konsulent Jørgen Falk Sørensen

Resumé

Formål: At fortsætte opfølgningen af danskernes rygevaner vurderet ved interviewundersøgelser i befolkningen.

Metode: Befolkningsundersøgelser hvor man med få ugers mellemrum udspejler ca. 1.000 danskere om forbrugsvaner og holdninger, herunder tobaksforbrug »i går«. I alt ca. 17.000 danskere over 15 år interviewes årligt.

Resultater: Der ses et fortsat fald i rygerandelen blandt mænd (45% i 1993) og nu også et langsomt fald blandt kvinder (i alt 39% i 1993). Det er især rygere, der ikke anvender cigaretter, som er holdt op at ryge. De 15-19-årige har haft det mest markante fald i rygerprocent af samtlige aldersgrupper, og både blandt mænd og kvinder er rygerprocenten nu ca. 20%. Rygerprocenten i aldersgrupperne op til 40 år er næsten identiske blandt mænd og kvinder (mellem 41 og 47%). Andelen af stor-cigaretrygere (15 cigaretter eller mere dagligt) stiger fortsat og udgør nu 22% af den mandlige befolkning og 16% af den kvindelige befolkning, svarende til i alt ca. 800.000. Stigningen har også i de senere år været mest markant i de lavere sociale grupper.

Konsekvenser: De indtil nu forløbne og de fremtidige kampagner med fokus på muligheden for at påvirke befolkningens

rygevaner diskuteres. Der er et tvingende behov for at søge at bevare det markante fald blandt de helt unge, ligesom det meget langsomme fald blandt kvinder indikerer, at fremtidige kampagner bør fokusere på kvinderne såvel som storrygerne. □

I tidligere artikler er ændringerne i danskernes rygevaner fra 1950'erne og foreløbig frem til 1987 kortlagt (1-4). I undersøgelserne fremhævedes især det konstante fald i rygerprocenten blandt mænd, en næsten uændret rygerprocent blandt kvinder og en stadig stigende hyppighed af stor-cigaretrygere både blandt mænd og kvinder. Alle tidligere danske undersøgelser vedrørende rygevaner er i 1992 udgivet som en samlet rapport (5). Nærværende rapport er en opfølgning af tidligere undersøgelser med anvendelse af uændret metodik.

Materiale og metoder

Den anvendte metode er nærmere beskrevet i tidligere artikler (3, 4), men skal kort omtales. Befolkningsundersøgelser (såkaldte omnibusundersøgelser) af ca. 1.000 danskere udføres ca. 20 gange årligt af Gallup Markedsanalyse. Interviewene bliver gennemført som et personligt interview. Mindst 70% af de i forvejen udpegede personer skal besvare spørgsmålene. Blandt de mange spørgsmål, som indgår i disse personlige interview, er spørgsmålet: »Røg De i går?« Svarer man nej til dette spørgsmål, bliver man rubriceret som ikkeryger. Ja-sigerne bliver derefter tabelleret efter tobakssort og mængde. Der foretages derefter en statistisk evaluering af procent rygere, procent cigaretrygere, procent »rene« cigaretrygere og procent stor-cigaretrygere (15

Frederikssund Sygehus, medicinsk afdeling, og
Tobakskaderådet, København.

	1970	1975	1980	1985	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Antal udsurgte:						8.805	8.509	8.509	8.522	8.523
Geografisk område:										
Danmark.....	68,3	60,4	56,7	50,9	49,6	47,1	46,6	47,1	47,3	45,9
Hovedstaden.....	74,4	65,4	60,0	55,6	51,6	50,8	50,2	54,6	49,8	47,8
Provinsbyerne.....	67,9	61,8	58,6	51,0	50,0	45,6	46,0	45,1	46,3	45,7
Landdistrikterne.....	64,2	54,9	50,7	46,1	47,0	46,1	44,2	43,6	46,9	44,5
Alder:										
15-19 år.....	50,6	41,0	33,0	30,3	22,1	19,1	24,9	26,7	22,2	20,1
20-24 år.....	64,6	56,8	50,5	42,5	43,2	37,3	43,6	41,4	42,3	41,3
25-29 år.....	68,8	62,9	60,6	49,6	52,5	46,2	46,4	48,9	48,0	47,0
30-39 år.....	72,1	61,9	61,4	54,7	54,4	53,7	50,5	52,1	51,2	50,4
40-49 år.....	76,6	69,2	61,8	57,0	57,7	51,6	49,0	46,5	55,2	54,5
50-64 år.....	71,0	65,4	64,3	59,3	55,3	56,1	55,8	53,8	52,8	49,4
65 år.....	62,6	52,8	52,9	49,3	48,3	47,4	44,4	49,3	44,2	43,3
Erhverv:										
Ufaglært arbejder.....	75,1	68,8	67,2	63,7	63,0	60,5	61,0	63,2	61,9	63,8
Faglært arbejder.....	73,7	65,9	62,0	54,5	56,4	54,5	51,5	53,2	52,8	51,8
Funktionær, lavere.....	74,9	66,3	62,2	53,8	54,2	49,4	48,0	47,4	49,0	48,5
Funktionær, højere.....	72,9	61,6	59,5	50,3	47,9	41,4	44,2	41,3	43,7	38,8
Lærling, elev, studerende.....	48,9	41,9	33,3	30,1	22,0	22,2	26,6	26,7	26,9	23,6

Tabel 1. Rygere af cigaretter, cigarvarer og pipetobak angivet i procent. Mænd.

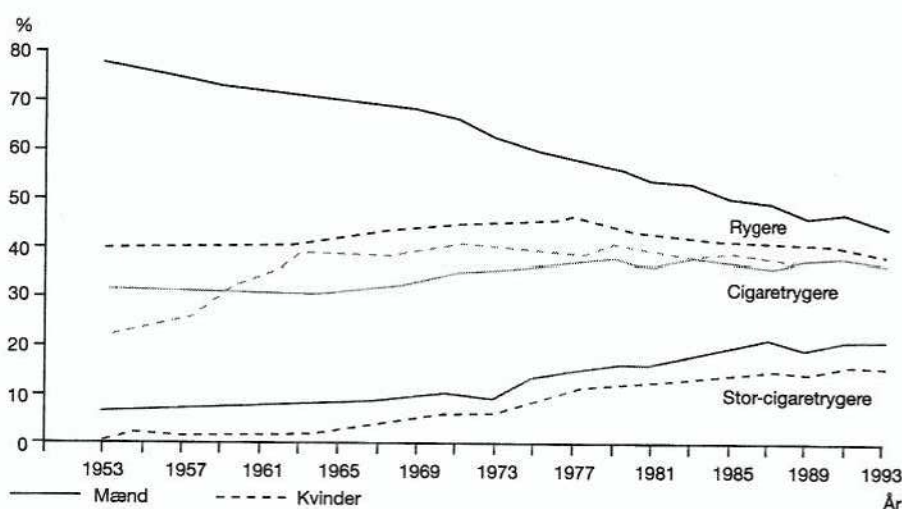

Fig. 1. Den procentiske fordeling af rygere, cigaretrygere og stor-cigaretrygere (15 cigaretter eller flere daglig) blandt voksne mænd og kvinder i Danmark i perioden 1953-1993.

eller mere pr. dag). Fordelingerne sættes i relation til en række baggrundsvariabler (bl.a. alder, køn, bopæl, uddannelsesniveau, husstandsindkomst). Tidligere analyse har vist, at man med ovennævnte simple spørgsmål er i stand til at »genfinde« ca. 95% af det samlede tobaksforbrug vurderet ud fra Toldvæsenets statistikker over det samlede afgiftspligtige salg samt salg af toldfrie tobaksvarer.

De i denne artikel opstillede tabeller er en direkte forlængelse af tidligere i Ugeskriftet publicerede tabeller, der gik frem til 1987 (4). Figurer er udarbejdet for perioden fra 1953, da den første danske befolkningsundersøgelse blev gennemført.

Resultater

Andelen af rygere blandt mænd falder fortsat med $\frac{1}{2}$ -1% om året og er nu nede på 45% i 1993 sammenlignet med ca. 80% i 1953 (Tabel 1, Fig. 1). Blandt kvinder faldt rygerandelen fra et maksimum på 47% i begyndelsen af 1970'erne til 42% i

1987. Gennem de sidste seks år er der sket et yderligere fald til 39% i 1993. Denne rygerprocent svarer til den, der blev rapporteret i den første befolkningsundersøgelse i 1953 (Tabel 2, Fig. 1).

I Tabel 3 og 4 er procenten af cigaretrygere anført. Det gælder for begge køn, at denne procentdel har ligget meget konstant på næsten 40 gennem mange år. Det er således langt overvejende danskere, som ryger andet end cigaretter, som er ophørt med at ryge.

Med hensyn til stor-cigaretrygerne ser man også i den sidste seks-årsopgørelse en stadig stigning både blandt mænd og kvinder (Tabel 5 og 6). Det samlede antal stor-cigaretrygere udgør nu ca. 800.000, svarende til 22% af den mandlige befolkning og 16% af den kvindelige befolkning over 15 år. Denne gruppe tegner sig for ca. 75% af det samlede cigaretforbrug i Danmark (i alt ca. 8 milliarder årligt). En underinddeling af storrygerne i relation til uddannelsesniveau viser, at stigningen i procenten af stor-cigaretrygere

	1970	1975	1980	1985	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Antal udspurgte:						9.195	8.891	8.890	8.878	8.877
Geografisk område:										
Danmark	46,6	45,5	43,9	41,8	41,5	41,5	40,8	40,3	40,6	40,1
Hovedstaden	58,0	52,6	49,3	45,0	47,2	44,7	45,0	45,9	46,4	44,5
Provinsbyerne	47,3	45,6	45,2	42,1	40,6	41,5	40,2	38,4	39,6	39,9
Landdistrikterne	35,1	38,0	35,9	37,3	36,6	38,1	37,0	37,6	36,1	35,6
Alder:										
15-19 år	38,1	40,4	32,8	28,3	25,3	24,9	26,7	22,0	19,9	26,0
20-24 år	52,7	56,7	51,6	44,0	42,7	43,8	41,3	43,8	43,5	42,5
25-29 år	54,1	49,8	50,7	49,6	48,6	46,7	52,6	45,6	45,9	43,4
30-39 år	57,7	49,3	47,8	50,0	48,5	51,1	45,7	47,0	50,5	49,0
40-49 år	55,1	56,1	51,5	47,8	43,9	44,5	41,8	45,1	42,6	44,0
50-64 år	46,0	44,6	48,5	44,5	47,3	49,1	47,4	45,6	44,1	44,4
65 år	30,1	27,5	28,9	29,8	31,8	28,3	30,5	30,2	32,1	28,4
Erhverv:										
Ufaglært arbejder	61,0	59,2	59,5	57,3	57,0	56,1	55,1	57,7	51,7	53,8
Faglært arbejder	59,1	56,2	54,8	54,2	54,6	49,8	47,4	50,9	48,0	54,9
Funktionær, lavere	59,5	52,7	49,0	46,3	45,3	43,7	44,2	39,8	43,7	40,5
Funktionær, højere	55,2	52,1	47,0	39,1	36,6	47,4	38,9	36,6	35,5	38,9
Lærling, elev, studerende	34,0	39,6	32,1	27,1	25,6	26,6	28,5	30,3	28,1	31,2

Tabel 2. Rygere af cigaretter, cigarvarer og pipetobak angivet i procent. Kvinder.

	1970	1975	1980	1985	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Geografisk område:										
Danmark	42,2	40,4	41,9	39,7	39,1	38,1	38,3	38,3	39,0	38,6
Hovedstaden	50,5	45,0	44,8	45,4	42,2	43,7	43,0	44,5	41,5	40,9
Provinsbyerne	40,9	41,4	43,4	40,0	38,8	36,0	36,9	36,6	38,2	38,5
Landdistrikterne	37,2	35,6	36,7	33,8	36,8	36,6	36,1	35,2	37,9	36,6
Alder:										
15-19 år	42,0	36,9	32,6	29,9	21,2	18,3	24,3	26,3	22,0	19,9
20-24 år	55,0	53,0	46,4	42,2	41,8	37,0	43,2	41,0	41,4	40,7
25-29 år	56,4	51,7	54,2	45,1	49,9	44,3	43,8	46,5	45,6	46,0
30-39 år	52,4	47,8	48,0	47,1	47,7	47,2	45,6	46,6	46,6	45,6
40-49 år	51,3	50,7	46,3	43,3	44,6	41,5	40,5	38,0	45,5	45,3
50-64 år	37,2	38,3	44,5	42,1	39,4	42,5	41,8	39,1	39,2	38,5
65 år-	17,0	15,7	22,5	25,5	25,5	27,5	25,0	28,1	25,8	27,3
Erhverv:										
Ufaglært arbejder	52,8	54,5	57,7	56,7	55,4	54,5	56,1	58,1	56,5	57,7
Faglært arbejder	51,0	52,7	51,7	45,9	49,4	47,2	44,4	48,3	47,1	46,1
Funktionær, lavere	50,9	47,2	48,1	43,9	43,8	41,7	41,8	40,4	41,5	41,4
Funktionær, højere	44,5	40,3	42,4	36,0	36,1	32,0	34,0	28,5	34,0	30,9
Lærling, elev, studerende	37,6	35,7	30,5	29,2	20,8	20,7	26,5	26,2	26,2	23,2

Tabel 3. Rygere af cigaretter (hjemmerullede og fabriksfremstillede) angivet i procent. Mænd.

	1970	1975	1980	1985	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Geografisk område:										
Danmark	36,2	38,2	38,3	37,4	37,7	38,6	38,2	37,8	38,5	38,0
Hovedstaden	44,9	44,2	43,4	39,9	42,7	41,6	41,9	43,1	44,4	42,9
Provinsbyerne	35,4	37,9	38,9	37,5	36,7	38,7	37,5	35,9	37,7	37,8
Landdistrikterne	28,8	32,2	31,7	34,4	33,8	35,0	35,4	35,7	34,1	32,8
Alder:										
15-19 år	38,0	39,7	32,3	28,3	24,4	24,6	26,6	22,0	19,8	26,0
20-24 år	51,8	55,8	50,3	43,9	42,2	43,7	40,9	43,7	43,5	42,5
25-29 år	51,6	48,8	49,4	48,9	48,6	46,4	52,6	45,3	45,4	43,4
30-39 år	52,1	45,7	44,4	47,9	47,7	50,2	45,2	46,5	50,0	48,6
40-49 år	44,9	49,0	45,9	45,0	39,8	42,5	39,5	44,1	41,5	42,8
50-64 år	30,6	33,2	40,8	38,1	42,0	44,5	43,5	42,2	40,6	40,8
65 år-	11,0	12,4	17,4	18,9	22,4	20,9	24,1	22,8	26,7	22,8
Erhverv:										
Ufaglært arbejder	52,7	54,4	55,3	53,7	55,2	54,5	53,6	56,0	50,7	53,1
Faglært arbejder	50,4	52,7	52,5	52,7	50,7	46,1	46,8	49,1	47,2	54,1
Funktionær, lavere	51,2	48,5	44,4	44,5	43,4	42,8	42,5	38,7	42,7	39,5
Funktionær, højere	39,8	43,2	43,1	36,8	33,7	44,2	36,5	36,1	35,2	37,4
Lærling, elev, studerende	33,6	38,8	31,2	27,1	24,7	26,5	28,5	30,2	27,8	31,2

Tabel 4. Rygere af cigaretter (hjemmerullede og fabriksfremstillede) angivet i procent. Kvinder.

	1970	1975	1980	1985	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Geografisk område:										
Danmark	10,5	13,6	17,1	19,7	21,6	17,8	19,5	19,5	21,5	22,0
Hovedstaden	18,7	19,8	23,6	27,0	26,8	21,7	23,3	24,7	25,3	25,1
Provinsbyerne	7,1	13,5	16,3	18,9	20,1	16,4	18,5	17,7	19,7	21,5
Landdistrikterne	5,8	8,7	12,5	14,0	18,7	16,4	17,8	17,8	21,3	20,1
Alder:										
15-19 år	3,2	3,9	8,4	9,4	6,6	5,2	5,5	6,9	5,6	6,0
20-24 år	11,9	17,9	18,4	20,0	23,6	17,4	21,5	16,8	20,9	22,2
25-29 år	16,5	20,9	21,5	26,3	26,3	24,2	23,6	28,5	26,8	29,2
30-39 år	15,8	19,4	23,1	26,0	30,2	24,1	27,5	27,2	28,9	28,9
40-49 år	14,5	20,3	22,8	24,0	25,6	22,3	23,4	23,4	27,7	29,1
50-64 år	9,3	11,5	16,4	20,9	23,1	19,6	21,3	21,0	23,0	22,0
65 år-	3,1	2,9	7,2	8,9	9,8	7,2	9,0	8,6	10,1	10,1
Erhverv:										
Ufaglært arbejder	13,4	20,2	26,3	31,6	35,0	29,4	32,5	35,0	36,6	38,3
Faglært arbejder	13,2	18,2	22,8	25,8	29,5	26,0	24,0	26,6	28,0	29,9
Funktionær, lavere	14,4	19,1	20,3	23,1	23,1	18,3	23,2	21,3	24,3	23,7
Funktionær, højere	14,7	15,8	18,6	17,3	21,6	15,1	18,3	15,6	17,8	16,4
Lærling, elev, studerende	3,6	5,7	7,1	8,8	7,2	7,3	8,3	7,9	9,0	9,2

Tabel 5. Stor-cigaretrygere (15 cigaretter eller derover daglig) angivet i procent. Mænd.

	1970	1975	1980	1985	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Geografisk område:										
Danmark	6,6	9,4	11,5	14,6	15,2	15,1	14,7	15,4	16,4	16,3
Hovedstaden	12,5	15,4	16,0	18,0	20,2	19,8	17,5	19,1	21,2	20,0
Provinsbyerne	5,5	7,9	10,7	14,1	14,1	14,0	14,2	13,6	14,8	15,1
Landdistrikterne	2,3	5,1	8,1	11,6	11,5	11,9	12,4	14,9	14,3	14,4
Alder:										
15-19 år	2,7	3,8	4,5	5,5	5,8	5,1	3,9	3,5	7,2	5,9
20-24 år	10,9	14,8	15,9	15,9	14,4	12,9	15,9	15,7	16,1	16,0
25-29 år	10,7	15,8	18,4	19,5	18,7	19,4	22,9	18,6	18,4	20,9
30-39 år	9,9	13,1	17,8	25,6	23,3	22,4	20,4	23,4	25,5	21,9
40-49 år	9,9	12,8	14,1	19,7	18,4	23,4	18,8	20,1	20,9	22,3
50-64 år	5,9	6,7	10,8	13,5	17,2	17,6	17,5	18,6	17,6	18,2
65 år	0,5	1,4	2,7	3,6	6,4	3,8	4,6	5,7	7,0	6,8
Erhverv:										
Ufaglært arbejder	13,1	15,6	19,7	25,2	24,4	21,7	21,7	26,0	24,4	27,2
Faglært arbejder	7,6	13,7	16,4	22,2	23,0	24,3	21,9	22,1	22,4	29,4
Funktionær, lavere	12,1	15,4	15,5	19,7	19,1	19,1	19,6	18,2	18,6	16,7
Funktionær, højere	12,6	15,3	16,0	16,8	12,3	21,3	13,8	14,1	16,5	16,5
Lærling, elev, studerende ..	1,9	6,0	4,9	6,1	6,9	6,9	6,4	7,9	9,5	10,6

Tabel 6. Stor-cigaretrygere (15 cigaretter eller derover daglig) angivet i procent. Kvinder.

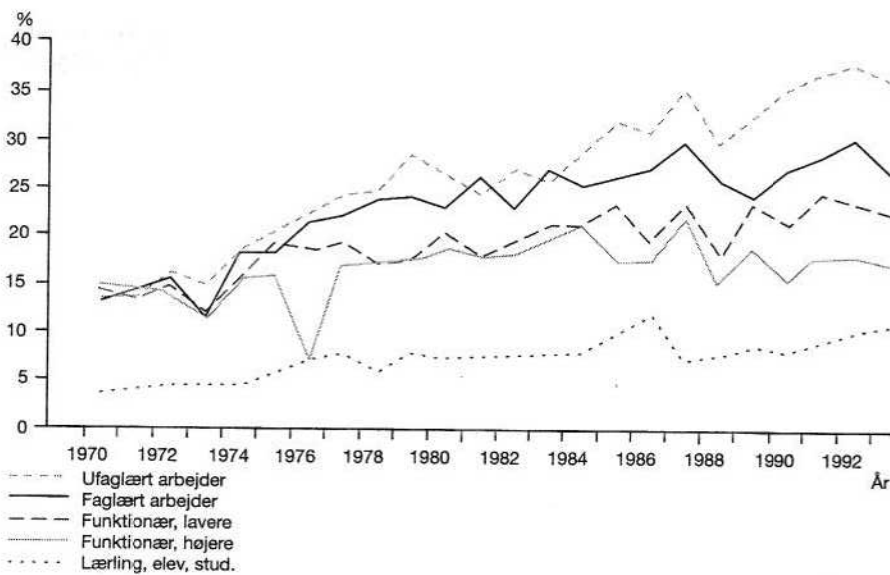

Fig. 2. Udviklingen i procenten af stor-cigaretrygere i Danmark i perioden 1970-1993 i relation til erhverv. Mænd.

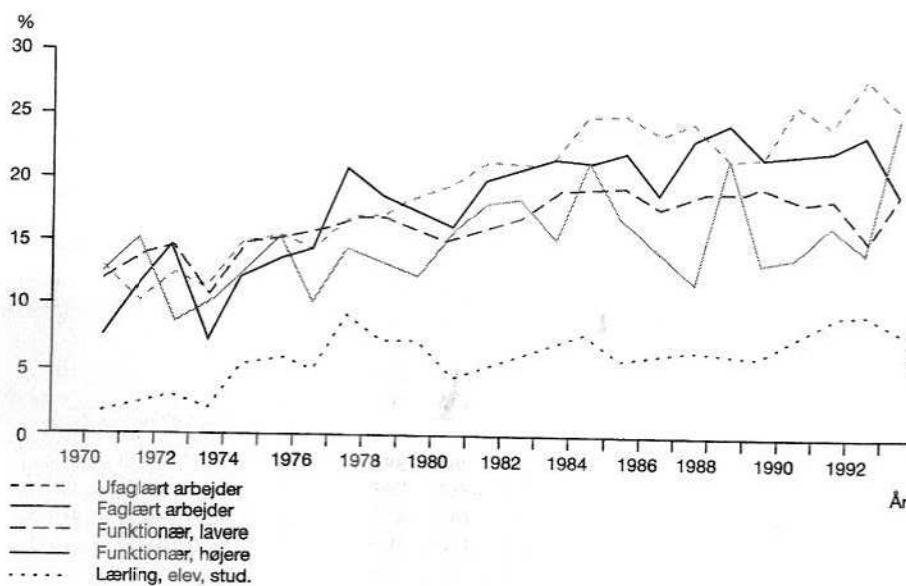

Fig. 3. Udviklingen i procenten af stor-cigaretrygere i Danmark i perioden 1970-1993 i relation til erhverv. Kvinder.

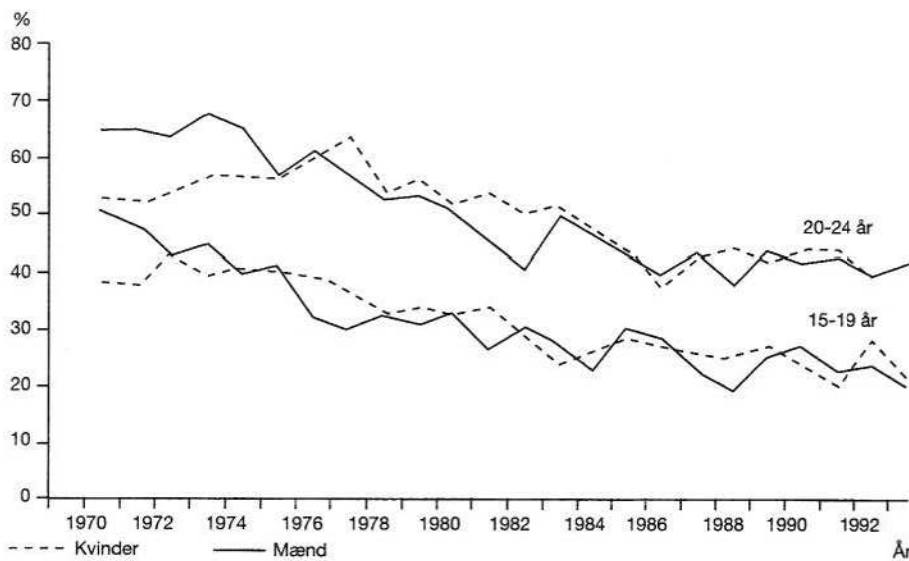

Fig. 4. Den procentiske fordeling af rygere i Danmark i aldersgrupperne 15-19 år og 20-24 år i perioden 1970-1993.

har været mest markant blandt ufaglærte og faglærte arbejdere (Fig. 2 og 3), hvor nu henholdsvis 36% og 26% er registreret i denne gruppe.

Ser man på rygerprocenten blandt de unge 15-19-årige, som er den yngste gruppe i undersøgelsen, synes det tidligere markante fald fra 1970 til 1987 (en halvering fra ca. 50 til ca. 25) at fortsætte blandt mændene og i lidt mindre grad blandt kvinderne, hvor rygerprocenten registreres lidt højere end blandt mændene (henholdsvis 21 og 20 i 1993 (Fig. 4)).

Som i de tidligere analyser er rygerprocenten relateret til urbaniseringsgraden med højeste rygerprocent i hovedstadsområdet og laveste rygerprocent i landdistrikterne (Tabel 1-6).

Diskussion

Den anvendte interviewmetodes repræsentativitet for den danske befolkning er diskuteret i tidligere arbejder, hvor samme metode har været anvendt som i denne undersøgelse (3, 4).

Med reference til de tidligere publicerede undersøgelser kan man konkludere, at der i den danske befolkning siden 1950'erne har været et markant fald i rygerprocenten blandt mænd. Dette fald ses i alle aldersgrupperne, men er højest blandt de 15-19-årige og blandt de ældre over 65 år. Blandt kvinderne er der sket et noget mindre fald i rygerprocenten siden begyndelsen af 1970'erne.

Den tidligere tendens til, at det især er personer, som ikke ryger cigaretter, der er ophørt med at ryge, gælder også for den sidste seks-årsperiode. Ligeledes kan der iagttages en fortsat stigning i procenten af stor-cigaretrygere både blandt mænd og kvinder, og mest markant hos ufaglærte arbejdere. Det er således den fortsat stigende gruppe af stor-cigaretrygere, som er forklaringen på, at salget af cigaretter i Danmark kun har udvist et meget lille fald i de senere år til trods for faldende totalrygerprocent.

Set i lyset af de kampagner, som har været gennemført i befolkningen i de senere år, har den påviste udvikling givet anledning til mange overvejelser. Tobaksskaderådet har siden dets oprettelse i 1988 arbejdet på tre hovedindsatsom-

råder: 1) at forhindre at børn og unge begynder at ryge, 2) at sikre røgfri miljøer således at ingen ufrivilligt udsættes for andres tobaksrøg, og 3) at påvirke opinionsdannere (eksempelvis sundhedspersonale) samt storrygere til at ned-sætte deres forbrug. Vi har for nylig vedtaget, at gravide og nybakte forældre skal være et særligt indsatsområde i de nærmeste år. Dette er en naturlig konsekvens af den næsten uændrede rygerprocent, som er set blandt kvinderne i den fødedygtige alder, samt af de mange rapporter og undersøgelser der dokumenterer den passive rygningsskadelige virkninger både for fostre og for småbørn.

Det er stadig Tobaksskaderådets opfattelse, at man som et af hovedindsatsområderne skal blive ved at fokusere på børns og unges rygevaner. Kun ved en langvarig intensiv indsats over for disse målgrupper kan det ad åre lykkes at få rygerprocenten til at falde yderligere. Rådet har igennem flere år kørt en intensiv oplysningskampagne over for en hel årgang skolebørn, kaldet »Røgfri Årgang«. Disse 58.000 børn er i efteråret 1994 nået til niende klasses niveau. Det vil nu blive spændende at følge, om de forbliver ikkerygere, som det har været lagt op til fra begyndelsen af projektets start i 1989.

Stor-cigaretrygerne udgør en gruppe, som er stadig stigende og synes at være næsten upåvirkelig set i en større sammenhæng. Som anført gør det problemet yderst vanskeligt, at det er gruppen med den laveste uddannelse (nemlig ufaglærte arbejdere), som har det allerhøjeste forbrug. Tobaksskaderådet har tidligere afholdt en konference med et repræsentativt udsnit af denne gruppe, hvor det blev fremhævet, at hverken kampagner med fokus på risiko for sygdom i forbindelse med stort forbrug eller på økonomi eller personlig hygiejne ville have nogen større gennemslagskraft over for storrygerne. En nylig undersøgelse i Danmark har dog vist, at ikke mindre end 62% af rygerne har forsøgt at holde op med at ryge, men er begyndt igen, og at denne procentsats er højest blandt storrygerne.

En foreløbig kohorteanalyse af de forskellige fødselsår-gange viser, at man blandt mænd født efter 1951 ser en betydelig lavere rygerprocent i de yngre år, og at denne lavere rygerprocent holder sig med stigende alder. Eksempel:

Rygerprocenten blandt mænd født i 1921-1930 var i 40-49 års alderen 76,6, men 46,5 i samme aldersgruppe for mænd født i 1951-1955. En tilsvarende tendens findes hos kvinderne, men er meget mindre markant. Den lavere rygerprocent blandt årgangene født efter anden verdenskrig falder tidsmæssigt sammen med de første større rapporter, som dokumenterede de skadelige effekter af rygning.

Ser man på kvinderne i den fødedygtige alder, dvs. 20-39 år, er det slående, at rygerprocenten har ligget meget højt, dvs. mellem 45 og 55, i kohorterne fra 1941-1960. Først derefter kan der ses en rygerprocent, som nærmer sig 40. Årgangene 1971-1976 vil det blive særlig spændende at følge, da rygerprocenten for denne kohorte i 15-19 års alderen ligger så lavt som 22.

Ud fra kohorteanalyserne synes det klart, at man i fremtidige kampagner skal forsøge at fastholde det jævne, men konstante fald, som kan ses i alle grupperne af mænd. Samtidig skal indsatsen over for kvinderne intensiveres med forskellig indfaldsvinkel over for de helt unge, kvinderne i den fødedygtige alder og de midaldrende. Der er ikke i de indtil nu foretagne analyser nogen god forklaring på de markante kønsforskelle, som er iagttaget. Det skal nævnes, at de danske kvinder har den højeste rygerprocent blandt alle EU-landene. I de sydeuropæiske lande ligger rygerprocenten blandt kvinder ofte på ca. 15-20, men blandt mændene endog højere end i Danmark.

Det er for nylig fastslået i middelevetidsrapporterne, at en væsentlig forklaring på den stagnerende middelevetid her i landet er danskernes generelt meget høje tobaksforbrug. Med baggrund i disse rapporter er det vedtaget, at der i 1995 skal gennemføres en række kampagner med henblik på at få rygerne til at holde op med at ryge (STOP '95). Disse kampagner vil ud over ovennævnte målgrupper komme til at omhandle ansatte i sundhedssektoren, hvor vi satser på at gennemføre amtslige og kommunale kampagner som led i den forebyggelsesstrategi, som er nedfældet i den nye lov om det danske sundhedsvæsen.

Summary

Poul Ebbe Nielsen & Jørgen Falk Sørensen: Changes in smoking habits in the Danish population 1988-1993.

Ugeskr Læger 1995; 157: 3451-6.

The present study is a six year follow-up of earlier published population studies, where about 18.000 subjects in the normal population over fifteen years of age are interviewed annually in omnibus surveys. The study shows a further continuous fall in the percentage of smokers among males (45% in 1993) and during the last years also a smaller decrease among females (39% in 1993). Smokers of tobacco other than cigarettes have stopped smoking to a greater extent than have cigarette smokers. The most pronounced decrease in percentage of smokers has been observed in the youngest age-group (15-19 years), where smoking prevalence has fallen to about 20%, now with a little higher percentage among females than males. The percentage of heavy cigarette-smokers (15 cigarettes or more daily) is still increasing (now 22% in the male population and 16% in the female population, corresponding to about 800.000 in the total population in Denmark). The increase is especially seen in groups with the lowest educational level.

The annual surveys are used as guidelines for directing anti-smoking campaigns in the general population. Future campaigns should in Denmark be concentrated on school children and young people, women between 20 and 40 years, and the increasing group of heavy cigarette smokers. Specific smoking cessation programmes will be run in 1995 (STOP '95).

Reprints: Poul Ebbe Nielsen, medicinsk afdeling, Frederikssund Sygehus, DK-3600 Frederikssund.

Gallup Markedsanalyse takkes for at have stillet de gennemførte interviewundersøgelser til rådighed for en statistik bearbejdning med fokus på en opdeling i rygere og ikkerygere.

Litteratur

1. Hamtoft H, Lindhardt M. Tobacco consumption in Denmark. Dan Med Bull 1955; 2: 213-20.
2. Hamtoft H, Lindhardt M. Tobacco consumption in Denmark. Dan Med Bull 1956; 3: 188-96.
3. Nielsen PE, Krarup NB, Astrup J, Gyntelberg F, Lisse O. Ændring i danskernes rygevaner 1958-1976. Ugeskr Læger 1978; 140: 2528-32.
4. Nielsen PE, Zacho J, Olsen JA, Olsen KA. Ændringer i danskernes rygevaner 1970-1987. Ugeskr Læger 1988; 150: 2229-33.
5. Danskernes Rygevaner. Rapport udgivet af Hjerteforeningen, Kræftens Bekæmpelse og Tobaksskaderådet. København, 1992.